

Předmluva

Ze všech filozofických otázek současnosti se mi zdály vždy nejdůležitější ty zabývající se člověkem. Současným člověkem se však zabývají i vědci, politici, lidé z hromadných sdělovacích prostředků. Naše opojení z vlastní síly a dokonalosti jim však často zabraňuje vytvořit reálná kritéria pro hodnocení nás samotných a našeho postavení ve světě, práva ovládat přírodu, energii, rozhodovat o válce a míru, vztahu muže a ženy, postavení dítěte, posuzování životních hodnot. To vše si žádá časový odstup, který nám chvat současného života neumožňuje.

U mladých lidí však zájem o tyto otázky je. Cítil jsem ho u svých přátel i studentů. Jednou z možných cest se mi zdál pohled z velkého časového odstupu. Vrátit se k našim předkům do doby kamenné. Jisté je, že ne pomocí přístroje vrhajícího člověka zpět v čas. Naopak, šlo o to okusit život a svět z pozice dnešních civilizovaných lidí. To nám umožnila experimentální archeologie.

Říjen 1995

Je nanejvýše zvláštní pocit pokračovat po letech v rozepsaném textu. Dnes už se mi zdá, že bych to všechno znovu nedokázal. Nadchnout tolik lidí, být ve fyzické kondici, mít jednodušší pohled na všechno. Na Borku nedaleko Hradce Králové jsme postavili kus sídliště z mladší doby kamenné. Dnes neexistuje, ale než jsme ho museli opustit, archeologicky jsme ho prozkoumali. V roce 1995 byla realizována dlouhodobě připravovaná akce. Překonání Egejského moře na člunu vydlabaném z jednoho kusu kmene po možných stopách nejstarších neolitických zemědělců před asi 9000 lety. Plavidlo bylo postaveno v hypotetické podobě, ale už v průběhu příprav jsme se dozvěděli, že v roce 1994 byl v jezeře Bracciano severně od Říma nalezen neolitický dlabaný člun. Tím bylo mnohé potvrzeno. V roce 1998 jsme zrealizovali expedici Monoxylyon II a už předtím založili nové středisko pro naše pokusy ve Vřesetech u Hradce Králové. To vše se odehrálo v průběhu pěti let.

Ani nevím, kde jsem získal vztah k mladší době kamenné, již se týkají všechny v této knize popsané pokusy. Ať už to bylo jakkoli, v mladší době kamenné (neolitu) došlo k zásadní změně v životě evropského člověka. Opustil život lovců a sběračů a stal se částečně zemědělcem a chovatelem dobytka. Současně nebo téměř současně proběhly i další doprovodné změny. A tak dodnes stavíme v zásadě na pohled podobné domy se sedlovou střechou, používáme nádoby, přestože již nejsou vyrobeny z hlíny, jak to bylo ještě v době života našich dědů, naše sekery nejsou z broušeného kamene, ale jejich upevnění používané v neolitu se opět objevuje v současných supermarketech, ještě známe co je srp, který se objevil poprvé v neolitu sestavený z ostrých čepelek, naše oblečení je stále většinou tkané z vláken, přestože se nevyrábí ručně. Někteří archeologové se domnívají, že v neolitu proběhly poslední velké přesuny obyvatelstva v Evropě. Umožnilo je řídké lovecké osídlení. Zdá se, že všichni naši prapředkové nemuseli přijít jako kolonisté. Vnímali však zblízka impulzy lidské kultury, která se zrodila mimo Evropu na Předním východě. A prosadili zemědělský životní styl, který předáváním pronikal dál do nitra Evropy. Pokud ne, převzalo některé prvky neolitu lovecké obyvatelstvo. Zatím ještě bylo cesty zpátky k volnému loveckému životu. Člověk ji však nevyužil. A koncem neolitu bylo pozdě. Sídlní areály obsadili zemědělci, ať už ke svému způsobu života dospěli rychlou kolonizační nebo pomalejší výběrovou cestou.

Proto můžeme říct, že pocházíme z mladší doby kamenné. Je dobré si to připomínat. Našich expedic i výprav do pravěku se účastnili studenti, většinou z oboru historie. Společně jsme navštívili mnohá střediska experimentální archeologie. Četl jsem o pocitech lidí, kteří zde pracovali. Uvědomili si spoustu důležitých skutečností. Mne však zneklidňovaly poznámky psychologů o tom, že zkušenost je nepřenositelná. Pak by ovšem zbývalo jediné - vše znovu prožít.

Jsem rád, že jsme se nevzdali. I díky tomu je možné vyprávět tento příběh. A také díky recenzentům, jimž jsem zavázán za četná doplnění a připomínky k textu.